

Kunnanvaltuusto	§ 103	07.10.2019
Kunnanhallitus	§ 8	27.01.2020
Tekninen lautakunta	§ 70	24.09.2020
Kunnanhallitus	§ 233	23.11.2020
Kunnanvaltuusto	§ 90	07.12.2020

Valtuustoaloite ulkomaisten elintarvikkeiden kulutuksen puolittamiseksi vuoteen 2025 mennessä

222/00.02.00/2019

Kunnanvaltuusto 07.10.2019 § 103

Keskustan valtuustoryhmä sekä muita allekirjoittaneita jättivät valtuuston kokouksessa 7.10.2019 seuraavan aloitteen:

"Me allekirjoittaneet valtuutetut esitämme, että Mäntsälän kunta ottaa tavoitteeksi puolittaa ulkomailta tuotavien raaka-aineiden kulutuksen kunnan ruokahuollossa ja yhtiöissä vuoteen 2025 mennessä. Tavoitteen tukemiseksi valmistellaan kattava suunnitelma ja ohjeistus.

Tällä hetkellä 15 suurinta rahtilaivaa tuottavat enemmän rikki- ja typpioksidipäästöjä sekä nokea kuin kaikki maailman autot yhteensä. Ilmansaasteet, ilmastonmuutos ja sen seuraukset ovat merkittävimpiä uhkia ihmisten hyvinvoinnille ja ympäristölle. Liikennesektori on ylivoimaisesti suurin yksittäinen hiilidioksidipäästöjen tuottaja niin Suomessa kuin globaalilla tasolla. Esimerkiksi EU-28 maissa liikenteen päästöt tuottavat 27% kaikesta CO₂ päästöstä ja päästöt ovat tavoitteista huolimatta kasvussa kaikilla liikenteen sektoreilla. Sektorin sisällä maantieliikenteen osuus on edelleen suurin, kasvavin on puolestaan lentoliikenteen osuus. (EEA, 2018) Muita merkittäviä päästölähteitä ovat mm. rahtilaivaliikenne, joka tuottaa paitsi CO₂ päästöjä, mutta myös muita ilmansaasteita kuten rikki ja typpioksidipäästöjä. Myös rahtilaivaliikenteen osuus on ennusteiden mukaan kasvava, eikä kuljetusmuotoa juurikaan ole tarkasteltu ilmastonmuutoskeskustelussa (Trimmer & Godar, 2019).

Näitä suurimpia liikenteen päästölähteitä voidaan hillitä tehokkaimmin vähentämällä ulkomailta tuotavien tuotteiden määrää ja vastaavasti suosimalla mahdollisimman lähellä tuotettuja tuotteita jolloin kuljetusmatkat jäävät lyhyiksi. Helpommin tämä ilmastovastuun kantaminen onnistuu, kun kaupunkimme/kuntamme edistää voimallisesti ja konkreettisesti hankintojen kautta liikenteeseen liittyvien päästöjen vähentämistä. Ulkomaisista tuotteista ei tarvitse luopua kokonaan, mutta niiden merkittävä vähentäminen on mahdollista. Kotimaisia raaka-aineita suosimalla päästövaikutukset pienenevät, ja samalla vaikutamme kotimaiseen työllisyyteen, eettisiin tuotantotapoihin, ympäristön monimuotoisuuteen ja terveellisuuteen. Suomessa tuotantoeläinten hyvinvointi ja hyvä terveystilanne mahdollistaa antibioottien vähäisen käytön. Näin mikrobilääkeresistenssitilanne on kansainvälisessä vertailussa poikkeuksellisen hyvä. (LUKE). Kotimaisessa ruoantuotannossa esimerkiksi torjunta-ainejäämät ovat merkittävästi tuontiruokaa pienemmällä tasolla Eurooppalaiseenkin verrattuna ja niiden

peltokäyttö on Euroopan pienimpiä. Lannoitteiden raskasmetalli-pitoisuuden on Euroopan tiukimmin säädeltyjä. Erityisesti kannattaa välttää kaukomaisten tuotteita kuten riisiä ja soijaa, sillä niiden tuotannossa käytetään paljon torjunta-aineita, jotka ovat meillä kiellettyjä vaarallisten ympäristövaikutusten tai esimerkiksi syöpäriskin vuoksi. Soija ja riisi ovat myös yleisimpiä geenimuunneltuja kasveja.

Lähteet:

IMO: <https://eiimediadatabase.wordpress.com/tag/imo-sulphur-limit/>

EEA, 2018

<https://www.eea.europa.eu/data-and-maps/indicators/transport-emissions-of-greenhouse-gases/transport-emissions-of-greenhouse-gases-11>

Liikennefakta:

https://www.liikennefakta.fi/ymparisto/paastot_ja_energiankulutus

LUKE:

<https://www.luke.fi/ruokafakta/etusivu/suomen-hyvät-ruoantuotantotavat-ovat-myyntivalttia/>

https://www.luke.fi/ruokafakta/peltomaan_kasvit/torjunta-ainejaamat/

EUn sallitut torjunta-aineet:

<https://ec.europa.eu/food/plant/pesticides/eu-pesticides-database/public/?event=homepage&language=EN>

Trimmer, C. and Godar, J. (2019). Calculating Maritime Shipping Emissions per Traded Commodity. SEI Brief. Stockholm Environment Institute.

<https://www.sei.org/publications/shipping-emissions-per-commodity/>

Mäntsälässä 7.10.2019"

Päätös:

Kunnanvaltuusto päätti lähettää aloitteen kunnanhallitukselle valmisteltavaksi.

Liite 1. Valtuustoaloite

Kunnanhallitus 27.01.2020 § 8

Kunnanjohtajan päätösesitys

Kunnanhallitus päättää lähettää aloitteen teknisen toimialan valmisteltavaksi.

Päätös:

Hyväksyttiin esityksen mukaan.

Mäntsälän kunnan raaka-ainehankinnat on keskitetty yhteisen hankintaohjelman mukaisesti. Elintarvikkeiden toimittajan Kespro Oy:n ostoraporttien perusteella kotimaisuusaste on jo varsin hyvällä tasolla. Kaikista ostoista kotimaisia tuotteita on vuoden 2019 aikana ollut yht. 77,2%.

Täysin 100 % kotimaisia raaka-aineita ovat jo kaikki nestemäiset maitotuotteet sekä muut ruoanvalmistuksessa käytettävät maitovalmisteet. Liha- ja lihajalosteet ovat myös 99,5 % kotimaisia. Yhteensä maito- ja lihatuotteiden kotimaisuusaste kaikista ostoista on 21,3%.

Kalatuotteet ovat n. 60 % kotimaisia tuotteita. Kalatuotteiden vaihteleva saatavuus, hinta sekä WWF:n määrittelemät pyyntiä ohjaavat suositukset ohjaavat ostoihin valikoituja tuotteita.

Ulkomailta tuodut hedelmät, joita käytetään talvikaudella erityisesti päiväkodeissa sekä ikäihmisten aterioissa, ovat merkittävä ryhmä tuoretuotteita, joita kotimaasta ei ole mahdollista saada.

Kasvisten osalta valitaan aina kotimainen vaihtoehto, kun se on laadullisesti ja taloudellisesti on järkevää. Kasviksia tulee talviaikaan Espanjan lisäksi myös Alankomaista. Kotimaisia erityisruokavalioihin sopivia tuotteita kehitetään jatkuvasti.

Ruokahuollon organisaatiomuutoksessa ruokapalvelut otetaan 1.7.2021 kunnan omaan tuotantoon. Muutoksen yhteydessä pystymme vaikuttamaan tarkemmin ostojen keskittämiseen sekä ohjata tilaajia valitsemaan etukäteen sovittu kotimainen valikoimatuote.

Tavoitteenamme on kiinnittää huomiota kotimaisuuden lisäksi ruokapalvelujen ekologiseen toimintaan ja parantaa yhteisten toimintatapojen laatua. Kuljetuksia saadaan pienennettyä mm. varastokierron tehostamisella sekä tavarantilausten keskittämisellä.

Ruokahävikki ja sen ennaltaehkäiseminen on hyvin tärkeä osa ruokapalvelujen vaikutuksesta hiilijalanjälkeen ja sitä kautta ympäristöön. Hävikkiä seurataan jatkuvasti ja pyritään hallitsemaan sitä tehokkaasti. Seuraamme kotimaisten raaka-aineostojen osuutta suhteessa ulkomaisiin säännöllisesti ja valitsemme kotimaisen tuotteen aina kun sellainen on saatavilla sekä hinta ja laatu sen mahdollistavat. Ruokalistalle lisätään enemmän kotimaisen satokauden kasviksia ja marjoja.

(Valmistelija/lisätietoja:

projektipäällikkö Terhi Kerttula, puh. 040 314 5567)

Teknisen johtajan päätösesitys

Tekninen lautakunta esittää kunnanhallitukselle ja edelleen kunnanvaltuustolle, että koska ulkomaisilla tuotteilla varmistetaan ruokalistan monipuolisuus myös erityisruokavaliota noudattavilla henkilöillä sekä ikäihmisillä, ei ulkomaisista tuotteista ole tarkoituksenmukaista luopua kokonaan, Vuoden 2021 organisaatiomuutoksen yhteydessä elintarvikkeiden ostojen, varastoinnin, tilausten ja kuljetusten keskittämistä voidaan ohjata kotimaisuuden ja ekologisempaan suuntaan.

Käsittely

Asiaa esittelivät projektipäällikkö Terhi Kerttula ja palvelupäällikkö Irma

Virtanen.

Päätös Hyväksyttiin esityksen mukaan.

Merkittiin, että Kerttula ja Virtanen poistuivat kokouksesta klo 18.15.

Liite 1. Vastaus valtuustoaloitteeseen ulkomaisten elintarvikkeiden käytön puolittamisesta

Kunnanhallitus 23.11.2020 § 233

Kunnanjohtajan päätösesitys

Kunnanhallitus antaa liitteen mukaisen vastauksen aloitteeseen, sillä muutoksella, että liitteen 2. kappaleen lause "Yhteensä maito- ja lihatuotteiden kotimaisuusaste kaikista ostoista on 21,3%" muutetaan seuraavasti: Yhteensä kotimaisten maito- ja lihatuotteiden osuus kaikista ostoista on 21,3%.

Aloite todetaan loppuun käsitellyksi ja se saatetaan valtuustolle tiedoksi.

Päätös: Hyväksyttiin esityksen mukaan.

Liite 1. Vastaus valtuustoaloitteeseen ulkomaisten elintarvikkeiden käytön puolittamisesta

Kunnanvaltuusto 07.12.2020 § 90

Esitys: Kunnanvaltuusto merkitsee aloitteen käsittelyn ja vastauksen aloitteeseen tiedoksi.

Päätös: Hyväksyttiin esityksen mukaan.

Liite 1. Vastaus valtuustoaloitteeseen ulkomaisten elintarvikkeiden käytön puolittamisesta